

GRAN KOMMUNE

Planprogram for Kommunedelplan oppvekst

Rådmannens forslag 28.04. 2021

Innhold

Rådmannens forslag 28.04. 2021	1
1 Første kommunedelplan for oppvekstområdet	3
Hva er en kommunedelplan?	3
Aktuelt lovverk	3
Slik arbeider vi med kommunedelplanen	3
2 Nasjonale føringer for oppvekstområdet	4
3 Gran kommunes hovedutfordringer	5
Utfordring 1: Nye forventinger	5
Utfordring 2: Endrede behov	6
Utfordring 3: Danning og utdanning	6
Utfordring 4: Kvalitet og kompetanse	6
4 Behov for analyser og utredninger	6
5 Medvirkning	7

1 Første kommunedelplan for oppvekstområdet

Kommunal planstrategi ble vedtatt av Gran kommunestyre 18. juni 2020 (k-sak 49/20). Planstrategien fastsetter at det skal utarbeides en egen kommunedelplan for oppvekstområdet.

Dette er første gangen kommunen utarbeider kommunedelplan for oppvekstområdet. Tidligere planer har i hovedsak vært temaplaner, delvis fastsatt administrativt, delvis behandlet og vedtatt av kommunestyret. Når vi nå skal jobbe med kommunedelplan, blir det tydeligere føringer når det gjelder medvirkning og høring. I tillegg vil vi få en mer helhetlig plan for oppvekstområdet.

Kommunedelplanen for oppvekst skal være en overordnet plan for barn og unge. Formålet er å drøfte de viktigste utfordringene for kommunen, og gi retning for et langsiktig utviklingsarbeid gjennom å fastsette satsningsområder og prioriteringer fram mot 2033. Planen skal vise visjon, mål og strategier kommunen arbeider etter for å sikre fortsatt gode tjenester på oppvekstområdet innenfor kommunens økonomiske ressurser.

Hva er en kommunedelplan?

En kommunedelplan skal være overordnet, og planprosessen styres av plan- og bygningslovens bestemmelser, om medvirkning og høring, og utarbeiding og vedtak

Videre forutsetter kommunedelplanen samfunnsplanens tilrettelegging. Ifølge plan- og bygningsloven skal samfunnsplanen både ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier, og beskrive og vurdere strategier. Den skal være et grunnlag for et områdes planer.

Aktuelt lovverk

- plan- og bygningsloven § 4.1
- plan- og bygningsloven § 5.1 og 5.2
- plan- og bygningsloven § 11.2, § 11.12 til 11.15, § 11.3

Slik arbeider vi med kommunedelplanen

I arbeidet med planen fokuserer vi på målgruppen barn og unge. Barn og unges helse og livskvalitet dannes i samspill med andre barn og voksne. Dette samspillet foregår i de ulike miljøene som barn og unge er en del av. Barn og unge som opplever støtte fra foreldre, lærere og barn/medelever har mindre helseplager og er mer tilfredse med livet enn andre barn/unge.

Tyngden i tilnærmingen ligger i det universelle; tilbudet til alle. Andre tiltak er rettet mot barn og unge i risiko og noen mot barn og unge med særlige behov. Dette vil langt på vei bety at planens temaer omfatter berører enheter plassert under kommunalsjef-områdene *Skole og barnehage* og *Familie og velferd*. Planarbeidet skal basere seg på overordnede føringer (fra statlige myndigheter), eksisterende planer –

særlig kommuneplanens samfunnsdel, og tidligere vedtak.

Kommunedelplanen skal ikke være virksomhetsplan for tjenesteområdene. Trenger vi mer detaljerte planer for et eller flere temaer eller tjenester, skal kommunedelplanen foreslå å utvikle tema- eller virksomhetsplaner, beskrevet i handlingsdelen. Det samme gjelder fagplaner og rutiner: behovet for dette drøftes i planarbeidet, avhengig av hvilke problemstillinger kommunedelplanen prioriterer.

Andre kommunedelplaner som behandler tilstøtende tema:

- Helse og omsorg-planen ivaretar kommunens ansvar for voksnes behov for helse og omsorgstjenester.
- Planen for kultur og frivillighet drøfter kulturtilbud, frivilligsentral og lag og foreninger. Disse er sentrale aktører og betydningsfulle arenaer i barn og unges oppvekst.
- Plan for samfunnsutvikling forventes å omfatte kommunal bistand til personer som i perioder trenger kommunal bistand, økonomisk eller med bolig, i tillegg til integrering og folkehelse.

Kommunedelplaner skal, etter loven, ha en handlingsdel som beskriver hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Denne rulleres årlig. Handlingsdelen skal gi grunnlag for prioritering av ressurser, planlegging- og samarbeid, og konkretiserer tiltakene for oppvekstområdet innenfor kommunens økonomi.

2 Nasjonale føringer for oppvekstområdet

Kommunenes tjenester innen oppvekst reguleres av en rekke lover og forskrifter. FNs konvensjon om barnets rettigheter (Barnekonvensjonen) har overordnet betydning for de mest sentrale lovene som regulerer oppvekstområdet. Disse er:

- Lov om barnehager (barnehageloven)
- Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringsloven)
- Lov om barneverntjenester (barnevernloven)
- Lov om helse og omsorgstjenester i kommunen (helse og omsorgstjenesteloven)

Overordnede myndigheter, Stortinget, departementer og direktorater, utarbeider styringssignaler som også har betydning for kommunene. Dokumentene utarbeides i forbindelse med lovgivning eller som strategier for nasjonal utvikling. Her er noe eksempler:

- Rammeplanen for barnehagen
- Læreplanverket - Kunnskapsløftet 2020
- St.m.nr. 6: Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- Nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge, Helsedirektoratet (2019)
- Prop. 15 S (2015–2016) Opptrappingsplanen for rusfeltet (2016-2020).

3 Gran kommunes hovedutfordringer

Kommunal planstrategi, vedtatt i juni 2020 beskriver sju utfordringer for kommunen. Særlig to av disse er sentrale temaer i kommunedelplan for oppvekst. Det er, fremfor alt, befolkningsutvikling og kommunale tjenester. Utfordringene kommunens oppvekstsektor står overfor, skal drøftes i kommunedelplanen, opp imot samfunnsplanens drøftinger og anbefalinger. Gode oppvekstforhold er ett viktig virkemiddel for å hindre fraflytting og øke sjansen for at unge voksne flytter tilbake etter endt utdanning "Vekst gjennom en god oppvekst". For at kommunedelplanen skal gi retning for et langsiktig utviklingsarbeid, må blant annet følgende hovedutfordringer behandles:

Utfordring 1: Nye forventinger

Kommunen har fått og vil i årene framover, få nytt lover og nasjonale føringer som stiller store krav til kommunens evne til samarbeid, medvirkning, inkludering og koordinering. Endringene innebærer også en forskyvning av arbeidsfordeling mellom stat og kommune. Omfanget er bare delvis kjent og må kartlegges. Endringene vil spesielt utfordre kommunen på kompetanse, ressurser og evne til samhandling.

Utfordring 2: Endrede behov

Nedgang i barnetall vil føre til redusert tjenesteomfang. Samtidig påvirkes det samlede behovet for tjenester i målgruppen påvirkes av flere faktorer, som fysisk- og psykisk helse og levekår. Oppvekstområdet må møte de endrede behovene, samtidig som området skal forebygge økte behov i befolkningen. Utfordringen ligger i å tilpasse tjenestenivå, tjenesteomfang og organisering av tjenester på en slik måte at kommunen lykkes med dette, med begrenset økonomi.

Utfordring 3: Danning og utdanning

Innenfor oppvekstområdet er mandatet både danning og utdanning. Å se hele mennesket er viktig, samtidig som det stilles store krav til den enkelte med tanke på læring og utvikling. Det å skape robuste barn og unge som mestrer egne liv er et utfordrende oppdrag, som må løses gjennom samhandling både på system- og individnivå.

Utfordring 4: Kvalitet og kompetanse

Med nye oppgaver og endrede behov, endres behovet for kompetanse. Nasjonale føringer viser tydelige forventninger til kommunene. Å bevare kvalitet i tjenesten og være en attraktiv kommune vil både være en forutsetning for, og et resultat av å lykkes med rekruttering. Det blir krevende å rekruttere, lære opp, og beholde kvalifisert personell til å dekke framtidens utfordringer.

4 Behov for analyser og utredninger

Oppvekstområdet har tilgang på statistikk, analyser på nasjonalt og lokalt nivå. I tillegg er det utarbeidet planer, gjennomført prosjekter og utredninger som er viktig å ta med inn i arbeidet med kommunedelplanen. Dette suppleres med befolkningsanalysen fra kommuneplanens samfunnsdel.

De siste årene har kommunen utarbeidet planer og utredet temaer som er viktige for arbeidet med kommunedelplanen. Her er det et godt tilfang av spørsmål, kunnskap og føringer som tas med inn i planprosessen. Her løftes disse fram som de viktigste:

- Kvalitetsplanen for grunnskole i Gran (2017-2020)
- Handlingsplanen: Til stede hver dag
- Modige mangfoldige, Hadeland
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan
- Vold og overgrep i nære relasjoner – handlingsplan
- Hatkriminalitet, radikaliserings og voldelig ekstremisme – handlingsplan

- Strategisk plan psykisk helse 2019 - 2022 (k-sak 93/18 15.11.2018)

I tillegg vil arbeidet med kommunedelplanen bygge på utredninger og analyser, utfordringsbilder og tiltak, som utvikles i rammen av samfunnsplanarbeidet eller - framfor alt befolkningsanalyse, beredskap og folkehelseprofiler. Dette håndteres underveis i dialog med samfunnsplan-arbeidet. I tillegg er det viktig å ha tett dialog med pågående arbeid med kommunedelplan Helse og omsorg om utredninger og analyser som har betydning for oppvekstplanen.

Rådmannens vurdering er at det foreligger mye faglig materiale som grunnlag for arbeidet med kommunedelplan for oppvekst. Derfor er det i utgangspunktet ikke behov for mange nye analyser og utredninger.

5 Medvirkning

I arbeidet med samfunnsdelen har Gran kommune ambisjoner om å få til bedre og bredere medvirkning enn vi har klart i samfunnsplanarbeid de siste åra. Arbeidet med kommunedelplan for oppvekst legger samme ambisjon til grunn. Vi skal jobbe med kreative og nyskapende metoder for medvirkning og vi vil bruke arenaer der barn, unge og foresatte er. Her er noen eksempler, listen er ikke uttømmende:

- Barnehagene: Barnemøter/samtaler FAU, SU,
- Skolene: Elevrådene og elevkonferansen, FAU og SU
- Foresatte: KFU, foreldreundersøkelser, mm.
- Ungdomsråd
- Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Men ambisjonen utfordres kraftig av restriksjonene som følger av covid-19-pandemien. Fysiske møter må trolig gjennomføres med avgrenset deltakelse. For vår målgruppe ligger det godt til rette for digitale arbeidsformer gjennom planarbeidet. Kjente arbeidsformer som folkemøter og mer tematiske idedugnader med mange samlet, lar seg kanskje ikke gjennomføre.

Medvirkning planlegges slik:

1. En første fase der en arbeider fram mer konkret strategi for kommunedelplan-arbeidet, innhold og gjennomføring. Her kan det bli aktuelt å trekke inn personer med spesiell kompetanse eller erfaring, og en kan invitere representanter for konkrete grupper, lag og foreninger inn i dette arbeidet. I denne fasen er det vesentlig å holde tett kontakt med arbeidsprosessene for kommuneplanens samfunnsdel og tilsvarende for arbeidet med kommunedelplan for helse og omsorg.

- Vi vurderer å ta i bruk digitale plandialog-verktøy for løpende innbyggerdialog, informasjon og innspill. Det er viktig å få et bredere tilfang enn det bruker- og interessemedvirkning gir.
2. En andre arbeidsfase med medvirkningsmøter der de viktigste temaene og utfordringene det pekes på i planstrategien blir diskutert. Ideer og temaer fra prosessene i første arbeidsfase tas opp i møtene.
- Vi vurderer spørreundersøkelser på grunnlag av avklaringer i første fase.
  - Det er aktuelt med invitert dialog (mindre arenaer) med utvalgte møtearenaer/fora, aktuelle foreninger og lag – mer direkte «bruker»- og interessent-medvirkning.
3. Rådene (ungdomsrådet og råd for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne), planutvalget og formannskapet trekkes inn i arbeidet i andre fase. Rådene får kommunestyresakene til behandling, når den tid kommer. Det må avklares om kommunestyret skal involveres før planen kommer til politisk behandling.
4. Medvirkning skjer også gjennom høringene, først planprogrammet, deretter kommunestyrets forslag til plan.
5. Statsforvalter og Innlandet fylkeskommune vil bli orientert om oppstart av kommunedelplanarbeidet. De blir også særskilte høringsinstanser gjennom planprosessen.

1. Oppstart av planarbeid / planprogram

- Vedtak og varsel om oppstart og behandling av planprogram: mai 2021
- Høringsrunde planprogram: juni–juli 2021
- Vedtak planprogram i kommunestyret: september 2021

2. Arbeid med forslag til kommunedelplan Oppvekst

- Administrativt arbeid med forslag til plan: mai–november 2021
- Arbeidsmøter, workshops eller lignende, digitale eller små grupper, avhengig av pandemisituasjonen: september–november 2021
- Medvirkningsmøter/digital innbyggerdialog med mer: september–november 2021
- Foreløpig forslag til plan presenteres for og diskuteres i rådene/planutvalg/formannskap/kommunestyre: desember 2021

3. Behandling av forslag til kommunedelplan oppvekst

- Behandling i rådene/formannskap/kommunestyre: februar 2022
- Høringsrunde: mars–april 2022
- Sluttbehandling i kommunestyret: mai 2022

Gran Kommune

www.gran.kommune.no

postmottak@gran.kommune.no

Organisasjonsnummer

961 381 541

